

IRENE PRAT

Crisi, gestió cultural i coneixement

Millorar les decisions per afrontar la crisi del sector cultural

En els períodes denominats de «crisi», o de recessió de l'economia, és habitual la reducció de les aportacions públiques i privades a la cultura. En principi, si només fos això, no ens hauríem de preocupar gaire, ja que la vida cultural segueix como ho ha fet al llarg de la història, en temps de guerra, dictadures, pobresa o mancances de tot tipus.

ALFONS MARTINELL SEMPERE > TEXT

>> *L'Espai Zero1, d'Olot.*

L'impacte del decreixement és parcial, ja que el sector cultural seguirà amb més o menys suport de l'administració buscant noves formes d'organització i expressió, a la vegada que generarà una reflexió en el sentit que l'excessiva dependència dels poders públics no és recomanable. Però el que preocupa més és el relat que es va construint al costat d'aquestes situacions, moltes vegades reaccionari i molt agressiu contra el que podríem anomenar el fet cultural o creatiu.

Afrontar la crisi des del coneixement

Ràpidament sorgeixen fredes raons que, abrigant-se en la serietat de la situació, prenen decisions radicals per reduir les activitats culturals per considerar-les «improductives», «prescindibles» o com una despesa supèrflua que tothom entendrà i acceptarà fàcilment. El discurs es va construint sobre unes qüestionables prioritats i des d'un desconeixement del que realment

representa el sector cultural a Catalunya. Sense cap tipus de pudor ni intent de debat o consens, observem actuacions incomprensibles i —perdoneu l'expressió— inconscients, que volen afrontar el tema per la via de l'autoritat i una pretesa ferma prenent decisions molt qüestionables des dels coneixements dels quals disposem sobre la gestió cultural.

I així anem observant amb perplexitat el tancament de museus i centres culturals, els cessaments sense substitucions de funcions professionals, l'abandó de projectes amb una llarga trajectòria, etc., en diferents llocs de les nostres comarques, sense valorar el cost social i d'oportunitat per a un futur sostenible. Sembla que aquestes tendències només han fet que començar, i es poden interpretar com l'expressió d'una manca de reconeixement al gran bagatge sobre les polítiques i la gestió cultural que s'ha anat construint en les darreres dècades des de la restauració democràtica. En aquest context destaca, potser per casua-

L'impacte del decreixement és parcial ja que el sector cultural seguirà buscant noves formes d'organització i expressió

MANUEL HARLAN

>> Henry V, del Temporada Alta 2011. Com a esdeveniment de referència, enguany el festival de teatre ha obtingut el premi Max.

litat, la negació a la creació i interpretació contemporània, en ciutats i viles perifèriques d'una Catalunya que camina cap a un model cultural cada cop més centralista. Aquests discursos es pregunten què hi fa un projecte d'avantguarda, de risc, d'innovació cultural per les terres gironines, lluny de la metròpoli i en espais inusuals per a la tradició cultural. Posicions que no creuen convenient valorar l'enorme energia social i de capital cultural (la majoria no públic) que tots els agents socials han generat per aconseguir un nivell de creativitat i benestar en proximitat.

No voldríem negar una legitimitat dels nostres representants per prendre les seves decisions, però aquestes no poden tirar a la bassa el bagatge de coneixement de què disposem sobre la funció de la cultura a les societats contemporànies, ni els esforços de molts anys que diferents agents socials i culturals han portat a terme per situar la nostra vida cultural a un nivell raonable en l'espai europeu. El nivell aconseguit de capacitats

per a una bona gestió tècnica requereix un respecte per a tots els processos de creació, per als públics i per a la ciutadania en general.

Per tot això considerem que la millor forma d'entendre la crisi s'ha de basar en processos per prestigiar les decisions, en què es creï un equilibri entre els criteris tècnics i els polítics, el que Crozier denomina polítiques intel·ligents i modestes. La societat catalana es mereix un tractament més acurat i respectuós de les resolucions culturals en aquest context de crisi.

La cultura no és una frivolidat

Després de molts anys, disposem de dades sobre el sector cultural i creatiu que mereixen estudiar-se en profunditat per veure si la manera de resoldre la crisi és només una qüestió de control de la despesa. El que aporten les administracions a la cultura es pot considerar com una inversió en el manteniment d'un sistema que té moltes dimensions i que es complementa amb la contribució de la societat civil i del sector privat.

El que avui és reconegut com a sector cultural i creatiu representa el 3,6 % del total del Valor Afegit Brut de Catalunya, i genera un 4,4 % de l'ocupació

IGOR CORTADELLAS

>> *Sílvia Pérez a Temporada Alta.*

Els estudis i investigacions actuals ens permeten presentar, de forma clara i evident, que, a més dels valors intangibles i identitaris, la cultura representa un sector social i econòmic molt important malgrat les miopies i ignoràncies de molts responsables de polítiques públiques. El que avui és reconegut a escala internacional com a sector cultural i creatiu representa el 3,6 % del total del Valor Afegit Brut de Catalunya, i genera un 4,4 % de l'ocupació. Aquesta aportació és molt superior a sectors tan importants com agricultura, ramaderia i pesca (1,39 %), indústria química (3,17 %) o energia (2,24 %), entre altres (dades 2008). Malgrat aquestes xifres, se segueix

parlant d'ajudes a l'agricultura i a la indústria i, com ha manifestat el ministre de torn, de la «cultura de la subvenció» redundant en el sector cultural. Per tant, estem parlant d'una dimensió de la cultura que pot contribuir molt a sortir de la situació de crisi actual.

També hem de tenir en compte que, a més d'aquestes aportacions del sector cultural i creatiu, s'han d'incorporar el que denominem les plusvàlues a altres sectors. Per exemple, ens podríem preguntar què seria del turisme de Barcelona, Girona o Catalunya en general sense una oferta cultural atractiva, un patrimoni cultural visible i un entorn favorable a gaudir de la nostra vida cultural.

En aquest context destaca, potser per casualitat, la negació a la creació i interpretació contemporània, en ciutats i viles perifèriques

Com és que encara es tracta el sector cultural des de prismes tan reduccionistes?

La cultura és un bé de la humanitat i un sentit de vida de pobles, comunitats i societats que perdura, canvia i genera noves realitats i situacions. Els codis i llenguatges expressius de la cultura també evolucionen i formen part del nostre paisatge quotidià. Cal una certa amplitud de mires per veure que la cultura representa un sector estratègic per a la Catalunya contemporània i de futur.

Però tot fa pensar que la crisi no és el que sembla (reducció de recursos econòmics, d'ocupació, estructural, etc...) sinó una amenaça per a la cultura entesa com a expressió de la contemporaneïtat, on és possible una major democratització de la cultura que arribi a tot el territori de Catalunya. Certes lectures i propostes de com hem de sortir d'aquesta crisi poden afectar la llibertat cultural i el respecte al dret a la participació en la vida cultural, que potser no està tan assegurat com podem pensar.

En aquests moments no reivindicuem només consignacions pressupostàries per al sector cultural sinó la permanència d'unes condicions de dret bàsiques que perillen i no es tenen en compte en tots aquests processos. Manca més reflexió i fonamentació de les decisions des de criteris més solvents. No oblidem que la ignorància sempre ha estat una amenaça per a la cultura, fins i tot en democràcia.

La crisi ens obliga a alentir un ritme que potser s'ha caracteritzat per l'excés d'activisme desenfrenat. Ara és hora de parlar, compartir, negociar i convertir la cultura com a expressió d'un consens al marge d'altres posicions, des d'un debat seriós, professional, plural i centrat en el millor per a tots, per avançar cap a pactes consistents que ens permetin sortir de certes pràctiques aventuristes.

Alfons Martinell Sempere és director de la Càtedra Unesco de Polítiques de Cultura i Cooperació de la Universitat de Girona

>> *L'Ajuntament de Girona supprimeix el Festival de Músiques Religioses i del Món després de 12 anys. A la imatge, Peret a les escales de la catedral de Girona.*

No oblidem que la ignorància sempre ha estat una amenaça per a la cultura, fins i tot en democràcia